

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2014. március 12.*

„2004/38/EK irányelv — Az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése — A tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog — Kedvezményezettek — Uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjának tartózkodási joga az e polgár állampolgársága szerinti tagállamban — Az uniós polgár e tagállamba való visszatérése valamely másik tagállamban való rövid idejű tartózkodásokat követően”

A C-456/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Raad van State (Hollandia) a Bírósághoz 2012. október 10-én érkezett, 2012. október 5-i határozatával terjesztett elő az előtte

O.

és

a **Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel**,

valamint

a **Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel**

és

B.

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts elnökhelyettes (előadó), R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Borg Barthet és C.G. Fernlund tanácselnökök, G. Arestis, J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. június 25-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: holland.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- O. képviseletében J. Canales és J. van Bennekom advocaten,
- B. képviseletében C. Chen, F. Verbaas és M. van Zantvoort advocaten,
- a holland kormány képviseletében M. de Ree, C. Schillemans és C. Wissels, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviseletében T. Materne és C. Pochet, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviseletében M. Smolek és J. Vlácil, meghatalmazotti minőségben,
- a dán kormány képviseletében V. Pasternak Jørgensen és M. Wolff, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviseletében T. Henze és A. Wiedmann, meghatalmazotti minőségben,
- az észt kormány képviseletében M. Linntam és N. Grünberg, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviseletében K. Pawłowska, M. Szpunar, B. Majczyna és M. Arciszewski, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében L. Christie, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Facenna barrister,
- az Európai Bizottság képviseletében C. Tufvesson és G. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2013. december 12-i tárgyaláson történő meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o., helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.), valamint az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az O. és a Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel (bevándorlási, integrációs és menekültügyi miniszter, a továbbiakban: miniszter), valamint az ez utóbbi és B. közötti jogvita keretében terjesztették elő, amelyek tárgyát olyan határozatok képezik, amelyek megtagadták e személyektől olyan igazolás kiállítását, amelynek értelmében európai uniós polgár családtagként jogszerűen tartózkodnak Hollandiában.

Jogi háttér

A 2004/38 irányelv

- 3 A 2004/38 irányelv „Tárgy” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv megállapítja:

- a) az uniós polgárok és családtagjaik által a tagállamok területén a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlására vonatkozó feltételeket [helyesen: a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jognak az uniós polgárok és családtagjaik által történő gyakorlására vonatkozó feltételeket];

[...]”

- 4 Az említett irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke az alábbiakat mondja ki:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

- 1) »uniós polgár«: egy tagállam állampolgárságával rendelkező bármely személy;

- 2) »családtag«:

- a) a házastárs;

[...]

- 3) »fogadó tagállam«: az a tagállam, ahova az uniós polgár költözik azért, hogy a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolja.”

- 5 Ugyanezen irányelvnek a „Kedvezményezettek” címet viselő 3. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárookra, akik olyan tagállamba költöznek, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.”

- 6 A 2004/38 irányelv 6. cikke értelmében:

„(1) Az uniós polgárokat [...] három hónapig megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni az érvényes útlevelel rendelkező azon családtagokra is, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik, vagy hozzá csatlakoznak.”

- 7 Az említett irányelv 7. cikke (1) és (2) bekezdésének szövege az alábbi:

„(1) Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

- a) munkavállalók vagy önálló vállalkozók a fogadó tagállamban; vagy

b) elegendő forrásokkal rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek indokolatlan terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk időtartama alatt, és a fogadó tagállamban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek; vagy

c)

- tanulmányok folytatásának fő céljából, ideértve a szakképzést is, beiratkoztak egy magán- vagy közoktatási intézménybe, amelyet a fogadó tagállam akkreditált vagy tart fenn jogszabályai vagy közigazgatási gyakorlata alapján, és
- teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó tagállamban, és nyilatkozattal vagy választásuk szerint más azzal egyenértékű eszközzel bizonyítják a megfelelő [helyesen: az illetékes] nemzeti hatóságnál, hogy elegendő forrással rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy a tartózkodásuk időtartama alatt ne jelentsenek terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére; vagy

d) az a), b) vagy c) pontban meghatározott feltételeket teljesítő uniós polgárt kísérő vagy hozzá csatlakozó családtagok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tartózkodás jogát ki kell terjeszteni azokra a családtagokra, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik vagy hozzá csatlakoznak a fogadó tagállamban, feltéve hogy az uniós polgár megfelel az (1) bekezdés a), b) vagy c) pontjában említett feltételeknek.”

8 Ugyanezen irányelv 10. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Az uniós polgár azon családtagjainak tartózkodáshoz való jogát, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, a »Tartózkodási kártya uniós polgár családtagjai számára« elnevezésű dokumentum kiállításával kell igazolni, amelyet a kérelem benyújtásának napjától számított legfeljebb hat hónapon belül kell kiadni. A tartózkodási kártya iránti kérelemről szóló igazolást azonnal ki kell állítani.”

9 A 2004/38 irányelv 16. cikke (1) bekezdése első mondatának értelmében „[a]zok az uniós polgárok, akik jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban, huzamos tartózkodási jogot nyernek ott”. Ugyanezen cikk (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[a]z (1) bekezdést azokra a családtagokra is alkalmazni kell, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárral jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban.”

A holland jog

10 A 2004/38 irányelv rendelkezéseit a külföldiek jogállásáról szóló 2000. november 23-i törvény (Vreemdelingenwet; Stb. 2000, 495. sz.) és a külföldiek jogállásáról szóló 2000. évi rendelet (Vreemdelingenbesluit 2000; Stb. 2000, 497. sz.) ültette át a holland belső jogba.

11 A külföldiek jogállásáról szóló törvény 1. cikke kimondja:

„E törvény és az azon alapuló rendelkezések alkalmazásában:

[...]

e. »közösségi polgárok«:

1. az Európai Unió tagállamainak azon állampolgárai, akik az Európai Közösséget létrehozó szerződés alapján jogosultak egy másik tagállam területére beutazni és ott tartózkodni;

2. az 1. pontban említett személyek harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjai, akik az Európai Közösséget létrehozó szerződés végrehajtása keretében elfogadott rendelet alapján jogosultak egy tagállam területére beutazni és ott tartózkodni;

[...]”

- 12 Az említett törvény 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Külföldi kizárólag az alábbi esetekben tartózkodik jogszerűen Hollandiában:

[...]

- e. közösségi polgárként, ha hollandiai tartózkodása valamely, az Európai Közösséget létrehozó szerződés vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló szerződés alapján elfogadott szabályozáson alapul; [...]

- 13 Ugyanezen törvény 9. cikke (1) bekezdésének megfelelően a miniszter az uniós jog értelmében Hollandia területén jogszerűen tartózkodó külföldi személy részére a tartózkodás jogszerűségét igazoló dokumentumot állít ki (a továbbiakban: tartózkodást igazoló dokumentum).

A jogviták alapját képező tényállások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

O. helyzete

- 14 A nigériai állampolgárságú O. 2006-ban házasságot kötött egy holland állampolgárral (a továbbiakban: O. referenciaszemély). Kijelentette, hogy 2007-től 2010 áprilisáig Spanyolországban rendelkezett lakóhellyel. A Malaga település (Spanyolország) által bemutatott iratok tanúsága szerint O. külföldi személy és O. referenciaszemély 2009. augusztus 7-e óta e településen ugyanarra a lakcímre vannak bejelentve. O. bemutatott továbbá egy, 2014. szeptember 20-ig érvényes, tartózkodást igazoló dokumentumot, amelyből kitűnik, hogy uniós polgár családtagjaként tartózkodott Spanyolországban.
- 15 O. referenciaszemély nyilatkozatai alapján ő 2007. és 2010 áprilisa között két hónapig tartózkodott O.-nál Spanyolországban, de mivel nem talált munkát, visszaköltözött Hollandiába. O. referenciaszemély mindazonáltal ugyanezen időszakban rendszeresen Spanyolországban töltötte a szünidőket O.-nál.
- 16 2010. július 1-je óta O. az O. referenciaszemélyével azonos lakcímre van bejegyezve a holland települési népség-nyilvántartásba.
- 17 2010. november 15-i határozatával a miniszter elutasította O.-nak a külföldiek jogállásáról szóló törvény 9. cikkének (1) bekezdése szerinti, tartózkodást igazoló dokumentum iránti kérelmét. 2011. március 21-i határozatával az O. által ezen elutasító határozattal szemben emelt panaszt megalapozatlannak nyilvánította.
- 18 2011. július 7-i ítéletével a Rechtbank 's-Gravenhage az O. által a 2011. március 21-i határozattal szemben benyújtott keresetet, mint megalapozatlant, elutasította.
- 19 O. ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

B. helyzete

- 20 A marokkói állampolgárságú B., nyilatkozata szerint, 2002 decemberétől néhány évig együtt élt holland állampolgárságú élettársával (a továbbiakban: B. referenciaszemély) Hollandiában.
- 21 Miután B.-t két hónap szabadságvesztésre ítélték hamis útleveél használata miatt, a miniszter őt 2005. október 14-i határozatával Hollandia területén nemkívánatos személynek nyilvánította. B. ekkor Retie-be (Belgium) költözött, egy B. referenciaszemély által 2005 októberétől 2007 májusáig bérelt lakásba. B. referenciaszemély kijelentette, hogy ezen időszak folyamán valamennyi hétvégét ott töltötte.
- 22 2007 áprilisában B. visszatért Marokkóba, mivel a 2005. október 14-i határozatot követően a Belgiumban való tartózkodást megtiltották számára.
- 23 2007. július 31-én B. és B. referenciaszemély házasságot kötött. 2008. december 30-án B. kérte a nemkívánatos személlyé nyilvánító határozat visszavonását. 2009. március 16-i határozatával a miniszter visszavonta e határozatot.
- 24 2009 júniusában B. Hollandiába költözött B. referenciaszemélyhez.
- 25 2009. október 30-ai határozatával a Staatssecretaris van Justitie (igazságügyi államtitkár) B. tartózkodást igazoló dokumentum iránti kérelmét elutasította. 2010. március 19-én a miniszter megalapozatlannak nyilvánította B. ezen elutasító határozattal szemben benyújtott panaszát.
- 26 2010. november 11-i ítéletével a Rechtbank 's-Gravenhage helyt adott a B. által az említett 2010. március 19-i határozattal szemben benyújtott keresetnek, e határozatot megsemmisítette, és a minisztert arra kötelezte, hogy az ezen ítéletben foglalt megfontolásokat tiszteletben tartva hozzon új határozatot.
- 27 A miniszter az említett ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 28 Mivel O. és B. a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának értelmében uniós polgárok családtagjai voltak a tartózkodást igazoló dokumentum iránti kérelmüket elutasító határozatok meghozatalának időpontjában, a kérdést előterjesztő bíróságban mindenekelőtt arra vonatkozóan merül fel kérdés, hogy ez az irányelv tartózkodási jogot biztosít-e számukra az ezen uniós polgárok állampolgársága szerinti tagállamban.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróság szerint elképzelhető, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt „költöznek” kifejezés érthető akként, hogy az érintett személyek az említett uniós polgárok állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamba költöznek, anélkül hogy ott letelepednének, majd onnan visszatérnek. Az is elképzelhető, hogy az ugyanezen 3. cikk (1) bekezdése szerinti „hozzájuk csatlakozó” kifejezés az uniós polgárhoz az annak állampolgársága szerinti tagállamban történő csatlakozást jelenti. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja ugyanakkor, hogy ugyanezen irányelv más rendelkezései, különösen a 6. cikk (1) bekezdése és a 7. cikk (1) és (2) bekezdése kizárni látszik ezt az értelmezést, amikor kifejezetten „egy másik tagállamot” és a „fogadó tagállamot” említi azon tagállamként, amely tekintetében tartózkodási jogra hivatkozni lehet. A C-434/09. sz. McCarthy-ügyben 2011. május 5-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-3375. o.) megerősíti, hogy az említett 6. és 7. cikk az uniós polgárnak az olyan tagállamban fennálló jogi helyzetét szabályozza, amelynek e polgár nem állampolgára.

- 30 A kérdést előterjesztő bíróság ezt követően emlékeztet arra, hogy a C-370/90. sz. Singh-ügyben 1992. július 7-én hozott ítéletből (EBHT 1992., I-4265. o.) és a C-291/05. sz. Eind-ügyben 2007. december 11-én hozott ítéletből (EBHT 2007., I-10719. o.) következik, hogy valamely tagállam olyan állampolgárának házastársát, aki élt a szabad mozgáshoz való jogával, az uniós polgár származási tagállamba való visszatérésekor legalább annak megfelelő belépési és tartózkodási jognak kell megilletnie, mint amelyet az uniós jog elismerne számára, ha az érintett uniós polgár úgy döntene, hogy egy másik tagállam területére lép be és ott tartózkodik. Az említett bíróság mindazonáltal kételyeket táplál a tekintetben, hogy ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazandó-e olyan helyzetekre, mint amelyik az alapeljárás tárgyát képezi. Hangsúlyozza e tekintetben, hogy a fent hivatkozott Singh-ügyben és Eind-ügyben hozott ítéletekhez vezető helyzetekkel szemben az alapügyekben az uniós polgárok nem munkavállalóként, hanem az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése értelmében vett uniós polgárokként, valamint az EUMSZ 56. cikk értelmében vett szolgáltatásokat igénybe vevő személyekként tartózkodtak a fogadó tagállamban.
- 31 Végül, abban az esetben, ha a fent hivatkozott Singh-ügyben és Eind-ügyben hozott ítéletekből eredő ítélkezési gyakorlatot kellene alkalmazni olyan helyzetekben, mint amely az alapügy tárgyát képezi, a kérdést előterjesztő bíróság felteszi azt a kérdést, hogy ahhoz, hogy az uniós polgárnak az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérését követően harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagját megillessen az említett tagállambeli tartózkodás joga, mennyiben szükséges, hogy az uniós polgár a másik tagállamban bizonyos minimális ideig tartózkodjon. A B-t érintő jogvitában a kérdést előterjesztő bíróság arra is választ keres, hogy a B-t a 2004/38 irányelv értelmében megillető Hollandiában való tartózkodás jogára befolyással van-e az a körülmény, hogy B. csak több mint két évvel B. referenciaszemélynek az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérését követően csatlakozott hozzá e tagállamban.
- 32 Ilyen körülmények között a Raad van State úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket – melyek közül az első három megfogalmazása azonos O. és B. esetre vonatkozóan, míg a negyedik csak az utóbbit érinti – terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:
- „1) Akárcsak a [fent hivatkozott] Singh-ügyben és [...] Eind-ügyben hozott ítéletekben, alkalmazandó-e analógia alapján a [2004/38 irányelv] az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjait megillető szabad mozgáshoz való jog feltételei vonatkozásában akkor, ha az uniós polgár visszatér az állampolgársága szerinti tagállamba, miután az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése keretében és az EUMSZ 56. cikk értelmében vett szolgáltatásokat igénybe vevő személyként más tagállamban tartózkodott?
 - 2) [Amennyiben az első kérdésre adandó válasz igen]: az, hogy az uniós polgár bizonyos minimális ideig tartózkodjon a másik tagállamban, feltételét képezi-e annak, hogy az uniós polgárnak az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérését követően harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját e tagállamban tartózkodási jog illesse meg?
 - 3) [Amennyiben a második kérdésre adandó válasz igen]: akkor is teljesíthető-e e feltétel, ha nem folyamatos tartózkodásról volt szó, hanem bizonyos gyakoriságú, mint például heti egyszeri, hétvégekénti vagy rendszeres látogatások formáját öltő tartózkodásról?
 - 4) Ha az uniós polgárnak az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérése és a harmadik országból származó családtag e tagállamba történő költözése között jelentős időtartam telik el, a [B-re vonatkozó] jogvita körülményei között elveszíti-e a harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtag az uniós jogból eredő tartózkodási jogra való lehetséges jogosultságát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első–harmadik kérdésről

- 33 Az első–harmadik kérdésével, amelyeket együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2004/38 irányelv és az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy valamely tagállam megtagadja a tartózkodási jogot az említett tagállam állampolgárságával rendelkező uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjától, amikor az említett uniós polgár visszatér e tagállamba azt követően, hogy az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése szerinti szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása keretében, pusztán uniós polgári minőségében, az érintett családtagjával egy másik tagállamban tartózkodott, és, amennyiben igen, melyek e tartózkodási jog megadásának feltételei.
- 34 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése értelmében „a Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz”.
- 35 A 2004/38 irányelvet illetően a Bíróságnak már alkalma nyílt megállapítani, hogy az irányelv célja, hogy megkönnyítse a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás alapvető és egyéni jogának a gyakorlását, amelyet közvetlenül a Szerződés 21. cikkének (1) bekezdése ruház az uniós polgárokra, és az irányelv célja különösen az említett jog megerősítése (lásd ebben az értelemben a C-127/08. sz., Metock és társai ügyben 2008. július 25-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-6241. o.] 59. és 82. pontját, a C-162/09. sz. Lassal-ügyben 2010. október 7-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-9217. o.] 30. pontját, valamint a fent hivatkozott McCarthy ügyben hozott ítélet 28. pontját).
- 36 Az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése és a 2004/38 irányelv rendelkezései nem biztosítanak semmilyen önálló jogot a harmadik államok állampolgárai számára (lásd ebben az értelemben a C-40/11. sz. Iida-ügyben 2012. november 8-án hozott ítélet 66. pontját, valamint a C-87/12. sz., Ymeraga és Ymeraga-Tafarshiku ügyben 2013. május 8-án hozott ítélet 34. pontját). Ugyanis az uniós polgárságra vonatkozó uniós jogi rendelkezések által ezen állampolgárookra ruházott lehetséges jogok az uniós polgár szabad mozgáshoz való jogának gyakorlásából származtatott jogok (lásd a fent hivatkozott Iida-ügyben hozott ítélet 67. pontját, a fent hivatkozott Ymeraga és Ymeraga-Tafarshiku ügyben hozott ítélet 35. pontját, valamint a C-86/12. sz., Alokpa és társai ügyben 2013. október 10-én hozott ítélet 22. pontját).
- 37 Márpedig a 2004/38 irányelv rendelkezéseinek szövege, rendszere és célkitűzése alapján történő értelmezésből az következik, hogy e rendelkezések nem keletkeztetnek tartózkodási jogot uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja számára olyan tagállamban, amelynek ez az uniós polgár az állampolgára.
- 38 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése az általa biztosított jogok „kedvezményezettjeiként” „mindazon uniós polgárok[at]” határozza meg, „akik olyan tagállamba költöznek, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaik[at]”.
- 39 A 2004/38 irányelv tehát az ezen irányelv 2. cikke 2. pontja értelmében vett uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjai javára kizárólag akkor rendelkezik származékos tartózkodási jogról, ha ezen uniós polgár a szabad mozgáshoz való jogát az állampolgársága szerinti tagállamon kívüli más tagállamban való letelepedés útján gyakorolta (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Metock és társai ügyben hozott ítélet 73. pontját; a C-256/11. sz., Dereci és társai ügyben

2011. november 15-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-11315. o.] 56. pontját; a fent hivatkozott Iida-ügyben hozott ítélet 51. pontját, valamint a C-356/11. és C-357/11. sz., O. és társai ügyben 2012. december 6-án hozott ítélet 41. pontját).

- 40 A 2004/38 irányelv többi rendelkezése, különösen 6. cikke, 7. cikkének (1) és (2) bekezdése és 16. cikkének (1) és (2) bekezdése utal az uniós polgár tartózkodáshoz való jogára és családtagjainak származékos tartózkodási jogára mind „egy másik tagállamban”, mind a „fogadó tagállamban”, megerősítve ezzel, hogy valamely uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja ezen irányelv alapján nem hivatkozhat származékos tartózkodási jogra abban a tagállamban, amelynek e polgár állampolgára (lásd a fent hivatkozott McCarthy-ügyben hozott ítélet 37. pontját és a fent hivatkozott Iida-ügyben hozott ítélet 64. pontját).
- 41 A 2004/38 irányelv rendelkezéseinek teleologikus értelmezésével kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy bár igaz, hogy ezen irányelv célja az, hogy megkönnyítse és megerősítse a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás alapvető és egyéni, közvetlenül az uniós polgárookra ruházott jogának a gyakorlását, továbbra is fennáll, hogy a célja, amint az 1. cikkének a) pontjából is következik, e jog gyakorlásának a feltételeit érinti (a fent hivatkozott McCarthy-ügyben hozott ítélet 33. pontja).
- 42 Mivel egy nemzetközi jogi elv értelmében valamely tagállam nem tagadhatja meg a saját állampolgárától a területére való belépést vagy ott-tartózkodást, a 2004/38 irányelv a rendeltetése szerint kizárólag valamely uniós polgár olyan tagállamba való belépésének és tartózkodásának feltételeit szabályozza, amelynek e személy nem állampolgára (lásd a fent hivatkozott McCarthy-ügyben hozott ítélet 29. pontját).
- 43 Ilyen körülmények között, és tekintettel a jelen ítélet 36. pontjában foglaltakra, az említett irányelv rendeltetése szerint nem biztosít származékos tartózkodási jogot olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjának, aki abban a tagállamban tartózkodik, amelynek állampolgára.
- 44 Tekintve, hogy harmadik államok O. és B. helyzetéhez hasonló helyzetben lévő állampolgárait nem illetheti meg a 2004/38 irányelv alapján származékos tartózkodási jog abban a tagállamban, amelynek referenciaszemélyeik az állampolgárai, célszerű azt megvizsgálni, hogy adott esetben az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésén alapulhat-e származékos tartózkodási jog.
- 45 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az említett származékos jog célja és igazolása azon a megállapításon alapul, hogy e jog el nem ismerése sértheti az uniós polgár szabad mozgását azáltal, hogy visszatartja őt a fogadó tagállamba való beutazáshoz és az ott-tartózkodáshoz fűződő jogainak a gyakorlásától (lásd a fent hivatkozott Iida-ügyben hozott ítélet 68. pontját, a fent hivatkozott Ymeraga és Ymeraga-Tafarshiku ügyben hozott ítélet 35. pontját, valamint a fent hivatkozott Alokpa és társai ügyben hozott ítélet 22. pontját).
- 46 Ezért mondta ki a Bíróság, hogy valamely uniós polgárnak az állampolgársága szerinti tagállamba azután való visszatérése esetén, hogy harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjával valamely, az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban két és fél évet, illetve másfél évet meghaladó időtartamon át tartózkodott és ott keresőtevékenységet folytatott, harmadik állam ezen állampolgárát az uniós jog alapján származékos tartózkodási jognak kell megilletnie az előbbi tagállamban (lásd a fent hivatkozott Singh-ügyben hozott ítélet 25. pontját és a fent hivatkozott Eind-ügyben hozott ítélet 45. pontját). Ha harmadik állam ezen polgára nem rendelkezne ilyen joggal, akkor ez az uniós polgárt visszatarthatná attól, hogy másik tagállam területén való munkavégzés érdekében elhagyja az állampolgársága szerinti tagállamot, pusztán mert nem lenne biztos abban, hogy a származási tagállamba való visszatérése után folytathatja az esetleg már a fogadó tagállamban házasság vagy családjegyesítés következtében megkezdett közös családi életet (lásd a fent hivatkozott Eind-ügyben hozott ítélet 35. és 36. pontját, valamint a fent hivatkozott Iida-ügyben hozott ítélet 70. pontját).

- 47 Tehát a munkavállaló állampolgársága szerinti tagállamból való kilépés akadálya, amint az a fent hivatkozott Singh-ügyben és Eind-ügyben hozott ítéletekből kitűnik, abból ered, hogy az említett munkavállaló származási tagállamba való visszatérése során az említett munkavállaló harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjaitól megtagadták a származékos tartózkodási jogot, noha az uniós polgár családtagjaival az uniós jog értelmében és azzal összhangban tartózkodott a fogadó tagállamban.
- 48 Következésképpen célszerű megvizsgálni, hogy az említett ítéletekből eredő ítélkezési gyakorlat a rendeltetése szerint általános jelleggel alkalmazandó-e az olyan uniós polgárok családtagjaira, akik, élve az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése által biztosított jogukkal, valamely, az állampolgárságuk szerinti tagállamtól eltérő tagállamban tartózkodtak, majd visszatértek abba a tagállamba, amelynek az állampolgárai.
- 49 Pontosan erről van szó. A származékos tartózkodási jognak valamely uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérésekor ezen uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező, olyan családtagja részére történő biztosítása, akivel pusztán ebbéli minőségében, az uniós jog értelmében és azzal összhangban tartózkodott a fogadó tagállamban, a származási tagállamból való kilépés akadályának ugyanezen típusát hivatott megszüntetni – amint ez a jelen ítélet 47. pontjában megállapítást nyert –, biztosítva az említett polgár részére, hogy ezen utóbbi tagállamban folytathassa a fogadó tagállamban kialakított és megszilárdított családi életét.
- 50 Ami azon származékos tartózkodási jognak valamely uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérésekor ezen uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező, olyan családtagja részére történő biztosításának feltételeit illeti, akivel az uniós polgár pusztán ebbéli minőségében, az uniós jog értelmében és azzal összhangban tartózkodott a fogadó tagállamban, ezek, főszabály szerint, nem lehetnek szigorúbbak azon feltételeknél, amelyeket a 2004/38 irányelv ilyen tartózkodási jognak olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja részére történő biztosítása tekintetében előír, aki a szabad mozgáshoz való jogát valamely, az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban való letelepedés útján gyakorolta. Ugyanis, noha a 2004/38 irányelv nem szabályozza a visszatérés ilyen eseteit, azt analógia útján alkalmazni kell az uniós polgárok állampolgárságuktól eltérő tagállamban való tartózkodásának feltételeire, tekintve, hogy mindkét esetben az uniós polgár tekinthető referenciaszemélynek ahhoz, hogy ezen uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja származékos tartózkodási jogban részesülhessen.
- 51 Egy, a jelen ítélet 47. pontjában említett akadály kizárólag akkor jön létre, ha az uniós polgár fogadó tagállamban való tartózkodása kellően tényleges jelleget mutat ahhoz, hogy e tagállamban kialakíthassa vagy megszilárdíthassa családi életét. Ekként az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése nem követeli meg, hogy a harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja által elkísért uniós polgár fogadó tagállamban való bármely tartózkodása szükségszerűen e családtag származékos tartózkodási jogának az uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamban való biztosítását eredményezze ezen uniós polgár e tagállamba történő visszatérésekor.
- 52 E tekintetben ki kell emelni, hogy egy olyan uniós polgárnak, aki a 2004/38 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése által biztosított jogait gyakorolja, nem célja olyan módon letelepedni a fogadó tagállamban, amely elősegíti családi élete e tagállamban való kialakítását vagy megszilárdítását. Következésképpen a származékos tartózkodási jognak valamely uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjától való megtagadása ezen uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérésekor az említett polgárt nem fogja visszatartani az említett 6. cikkből eredő jogainak gyakorlásától.
- 53 Ezzel szemben fennáll a veszélye egy, a jelen ítélet 47. pontjában említett akadály létrejöttének, ha az uniós polgár a 2004/38 irányelv 7. cikkének (1) bekezdéséből eredő jogait kívánja gyakorolni. Az említett irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételek szerint és azokkal összhangban a

fogadó tagállamban való tartózkodás főszabály szerint az uniós polgár letelepedését, vagyis az ezen utóbbi tagállamban való tartózkodásának tényleges jellegét tanúsítja, és párhuzamba állítható a családi élet e tagállamban való kialakításával vagy megszilárdításával.

- 54 Márpedig, ha az uniós polgár a 2004/38 irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében és azokkal összhangban a fogadó tagállamban való tényleges tartózkodása alkalmával ezen utóbbi tagállamban alakította ki vagy szilárdította meg családi életét, az érintett uniós polgár EUMSZ 21. cikk (1) bekezdéséből eredő jogainak hatékony érvényesülése megköveteli, hogy e polgár az e tagállamban vitt családi életét folytathassa az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatéréskor azáltal, hogy harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja származékos tartózkodási jogban részesül. Az ilyen származékos tartózkodási jog hiánya ugyanis az uniós polgárt visszatarthatná attól, hogy az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése szerinti, másik tagállam területén való tartózkodáshoz való jogának gyakorlása céljából elhagyja az állampolgársága szerinti tagállamot, mert nem lehetne biztos abban, hogy a származási tagállamba való visszatérése után folytathatja a közeli hozzátartozóival a fogadó tagállamban kialakított vagy megszilárdított családi életét (lásd ebben az értelemben ítélet fent hivatkozott Eind-ügyben hozott ítélet 35. és 36. pontját, valamint a fent hivatkozott Iida-ügyben hozott ítélet 70. pontját).
- 55 Az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésének hatékony érvényesülése még inkább megköveteli, hogy az uniós polgár az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatéréskor folytathassa a fogadó tagállamban vitt családi életét, ha e polgár és ezen, harmadik állam állampolgárságával rendelkező, érintett családtagja ezen utóbbi tagállamban huzamos tartózkodási jogot szerzett a 2004/38 irányelv 16. cikkének (1), illetve (2) bekezdése értelmében.
- 56 Ennélfogva az uniós polgár és a harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja fogadó tagállamban való, 2004/38 irányelv 7. cikke (1) és (2) bekezdésében vagy 16. cikkében foglalt feltételek szerint és azokkal összhangban történő tényleges tartózkodása nyit az uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérésekor az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése alapján származékos tartózkodási jogot harmadik állam azon állampolgára számára, akivel az említett uniós polgár családi életet élt a fogadó tagállamban.
- 57 A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy O. referenciaszemély és B. referenciaszemély, akik uniós polgárok, letelepedtek-e, és ekként tényleges jelleggel tartózkodtak-e a fogadó tagállamban, és az említett tényleges tartózkodás folyamán élt családi élet következtében O-t és B-t származékos tartózkodási jog illette-e meg a fogadó tagállamban a 2004/38 irányelv 7. cikke (2) bekezdésének vagy 16. cikke (2) bekezdésének értelmében és azokkal összhangban.
- 58 Hozzá kell tenni, hogy az uniós jogi szabályok alkalmazását nem lehet oly módon kiterjeszteni, hogy az vonatkozzon a visszaélősszerű gyakorlatra (lásd ebben az értelemben a C-110/99. sz. Emsland-Stärke ügyben 2000. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-11569. o.] 21. pontját és a C-303/08. sz. Bozkurt-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13445. o.] 47. pontját), tudván, hogy az ilyen gyakorlat bizonyításához egyrészt olyan objektív körülmények együttes fennállása szükséges, ahol az uniós szabályozás által előírt feltételek formális tiszteletben tartása ellenére nem valósul meg e szabályozás célja, másrészt pedig egy szubjektív elem, vagyis az uniós szabályozás alapján előnyszerzésre irányuló szándék fennállása, amikor mesterséges módon teremtik meg az előny megszerzéséhez szükséges feltételeket (a C-364/10. sz., Magyarország kontra Szlovákia ügyben 2012. október 12-én hozott ítélet 58. pontja).
- 59 Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a fogadó tagállamban való egyes rövid idejű tartózkodások kumulatív hatása származékos tartózkodási jogot nyithat-e uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja számára ezen uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamába való visszatérésekor, emlékeztetni kell arra, hogy kizárólag a 2004/38 irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdésében vagy 16. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelő tartózkodás nyithat ilyen tartózkodási jogot. E tekintetben az uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő

tagállamban való rövid idejű tartózkodások, mint az ott töltött hétvégék vagy szünidők, együttesen tekintve is a 2004/38 irányelv 6. cikkének hatálya alá tartoznak, és nem felelnek meg az említett feltételeknek.

- 60 O. helyzetével kapcsolatban, aki – amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik – a 2004/38 irányelv 10. cikke címén, uniós polgár családtagjaként rendelkezik tartózkodási kártyával, emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog nem írja elő az uniós polgár állampolgársága szerinti tagállam hatóságainak, hogy ismerjék el ezen uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjának származékos tartózkodási jogát önmagában azon tény folytán, hogy ezen állampolgár érvényes tartózkodási kártyával rendelkezett a fogadó tagállamban (lásd a fent hivatkozott Eind-ügyben hozott ítélet 26. pontját). A 2004/38 irányelv 10. cikke értelmében kiállított tartózkodási kártya ugyanis jogot megállapító és nem jogot keletkeztető hatállyal bír (lásd a C-325/09. sz. Dias-ügyben 2011. július 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-6387. o.] 49. pontját).
- 61 A fenti megfontolások összességének fényében az első–harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy olyan helyzetben, amikor az uniós polgár harmadik állam állampolgárával családi életet alakított ki vagy szilárdított meg valamely, az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban a 2004/38 irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdésében vagy 16. cikkének (1) és (2) bekezdésében meghatározott feltételek szerint és azokkal összhangban történő tényleges tartózkodás folyamán, ugyanezen irányelv rendelkezései alkalmazandók analógia útján, amikor az említett uniós polgár visszatér származási tagállamába az érintett családtagjával. Következésképpen a származékos tartózkodási jog uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja részére, ezen uniós polgár származási tagállamában történő biztosításának feltételei főszabály szerint nem lehetnek szigorúbbak azon feltételeknél, amelyeket az említett irányelv a származékos tartózkodási jog olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja részére történő biztosítása tekintetében előír, aki a szabad mozgáshoz való jogát valamely, az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban való letelepedés útján gyakorolta.

A negyedik kérdésről

- 62 Amint az a jelen ítélet 21–23. pontjából kitűnik, B. a 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett uniós polgár családtagjának minőségét B. referenciaszemély fogadó tagállamban való tartózkodását követően szerezte.
- 63 Márpedig harmadik állam olyan állampolgáraként, aki – legalábbis a fogadó tagállamban való tartózkodásának egy része folyamán – nem rendelkezett a 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett családi minőséggel, nem élvezhetett e tagállamban származékos tartózkodási jogot a 2004/38 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése vagy 16. cikkének (2) bekezdése címén. Ilyen körülmények között harmadik állam ezen állampolgára nem hivatkozhat az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésére sem a célból, hogy származékos tartózkodási jogot szerezzen az uniós polgár állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérésekor.
- 64 A negyedik kérdésre tehát nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 65 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy olyan helyzetben, amikor az uniós polgár harmadik állam állampolgárával családi életet alakított ki vagy szilárdított meg valamely, az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdésében vagy 16. cikkének (1) és (2) bekezdésében meghatározott feltételek szerint és azokkal összhangban történő tényleges tartózkodás folyamán, ugyanezen irányelv rendelkezései alkalmazandók analógia útján, amikor az említett uniós polgár visszatér származási tagállamába az érintett családtagjával. Következésképpen a származékos tartózkodási jog uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja részére, ezen uniós polgár származási tagállamában történő biztosításának feltételei főszabály szerint nem lehetnek szigorúbbak azon feltételeknél, amelyeket az említett irányelv a származékos tartózkodási jog olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja részére történő biztosítása tekintetében előír, aki a szabad mozgáshoz való jogát valamely, az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállamban való letelepedés útján gyakorolta.

Aláírások